

Felfordul a gyomra

– Ott állok délután, már végigcsináltam a napot, minden bárdcsapás, minden megemelt darab hús bennem van, leülepedett az izmaimban, még a velőmben, a sejtjeimben is, ha érted, mire gondolok. Reggel még ott a kabát alatt az ágy meg a kávé melege, az ujjak rágémberedek a kormányra, arcomat a biciklin kicsípte a hideg. Mert télen is biciklivel jártam be, egyszer még a folyó recsegő jegén is átkarikáztam, hogy el ne késsek, egy állat volt a főnök, érted? Nem akartam elveszteni a melót, az asszony miatt. Jól kerestünk. Hajtottam, mint az eszeveszett, mindig csak utánam fél lépéssel szakadt be. A partról utánam kiáltottak, nem hallottam mit, elvitte a szél, mint egy újságpapírt, szaladt vele. Biztos olyasmit, ne menjek rá. De nekem mondhatták. Hol találok ilyen munkát, ha ez elzavar. A főnök még visszafeküdt az irodájában a díványra, de csak miután már ellenőrzött mindenkit. Lehet, nem rúgott volna ki, de én már azt is utáltam, ha üvölt. Nagydarab ember, ereje már semmi, rég nem fogott kést, bárdot, csak a hangeroő lakott benne, azt futtatta meg a csarnokban, a hűtőházban. A zöldséges kollégák, akik korán jöttek, azt mondták, még odakinn is hallani lehetett.

Amikor drótkefével harántirányban mindkét felől végigdörzsölted a vágódeszkát, lemostad róla a rózsaszín húspépet, amikor már mindenholnan összetörölgetted a vért, kívülről fertőtlenítővel lesikáltad a pult domború üvegét, ragyogjon, összesöpörted a lábad alatt a csupa vörös fűrészpont, felvakargatva a seprű nyelével, ahol gumókban odatapadt a padlóhoz, szóval a munkanap végén letámaszkodol a pultra. És halogatód, hogy visszahordd az árut, mert ilyenkor a karok és vállak lefelé fordított trapézára egyszeriben ránehezdednek a mélyhűtő csontba nyilalló hidegével és a maguk mázsájával a féldisznók, negyed marhák, lóbordák, a bicepszedben is főtt tojásként összecsomósodott a hústömbök súlya, amint leemelted vagy kampóira akasztottad őket. Arcodra mintha megint kiülne a vékony rétegben rá-ráfagyott izzadság, a vékony hártya egyetlen grimasztól szétrepedezik, s míg a hűtőház ajtajától a tőkéig érünk, fel is olvad. Hajszálaid töve, fülcimpád, az orrodát bélelő szőrszálak zúzmarától bizseregnek, a szájadból vatta-bolyhokban szabadul a pára, a veled szembejövők Mikulás-bajszot-, szemöldököt növesztettek. Reggelente harctéri ápolóknak néztünk ki, akik operálni vagy mosdatni viszik a széttrancsírozott testeket. Az ember nem is gondolja, hogy amit a vállán visz, egészen halott volna, motyog hozzájuk: „na, itt most vigyázzunk, majd nem megcsúsztunk, gyerünk, kisöreg...”.

Ezek olyan levetett élet-kabátok, nercbundák, nehéz lódenek, rendezgettem őket, mint egy ruhatáros. Megpaskolgattam őket, csattognak, mint az emberi hús, éppcsak hűvösek, nyugodt hűvösek, nem mint a feleségem nyugtalanítóan forró teste. Valóság-

gos kazán. Sose hittem, nem mertem hinni benne, hogy egyedül én fűtöm fel. De azt sem akartam elhinni, hogy más is besegít. És ugyanolyan szép, nagydarab volt, mint lajhár, így gúnyoltuk a főnököt a háta mögött. Igazán gyanakodhattam volna, hogy két ekkora test a közelemben vonzani fogja egymást. Mentem volna inkább dolgozni ahhoz a vézna öregúrhoz a sarki papírboltba, vagy fűzőscipős, csontos tramplik közé a közértbe. De hát ki látta előre?...

Azért a féldisznócskákhoz jó volt hozzáérni, sosem vörösödtek ki, mint lajhár feje az ordításban, nem hadonásztak, nem toporzékoltak. Nem csaptak rá az ember kezére, nem huzakodtak, nem beszéltek vissza. Nem dörgölték az orrod alá a véletlenül elhagyott fél zoknit, a használt söröspoharat, a csikkeket. Nem emelték fel a nagyszoba padlójáról szemrehányóan azt az egy szál levágott lábujjköröm-darabot. Nem mondják visító fejhangon, hogy menjek, fürödjek meg még egyszer, mert kiállhatatlan vérszagom van, dögszagom, ha tudni akarom. Hogy felfordul a gyomruk... vagyis a gyomra, mert hát ő mondta így. És hiába vettem a boltban a tusfürdőt nagy tételben, hiába kerestem minél illatosabbakat, eredeti barack- vagy alma-kivonattal, bőrregeneráló savakkal, jázmin- vagy ginzeng-balzsammal. Az eredmény mindig ugyanaz volt: hogy érzi a kezemen a faggyú ragacsát, a hajamon a kigőzölgést, így mondta, kigőzölgést, és azt is hozátette, te hullamosó, te boncnok. utóbb meg azt ismételte, amint lazára kötött fürdőköpenyben, frissen borotváltan, arcszesztől, kencéktől, spray-től, hajápolótól illatozva megálltam az ágy lábánál, hogy hiába, mert látja, amint zuzákat nyisszantok szét az éles késsel, egymás után, és az ujjaim kifordítják a vörösös húsdarabokat, és előkerülnek a félig megemésztett magok, a köles, a pépes kukorica, a felpöndörödött fűdarabkák, az apró kavicsok, látja ezt a sárgás nyákot meg a máj mellől kimetszett keserű, méregzöld epe foltjait az ujjam begyén, ez jut eszébe, ha simogatom. Úgyhogy ne simogassam. Ne érintsem.

Való igaz, a konyhában is finnyás volt, mindig azt a húst kellett a leggondosabban előkészítenem, amit hazavettem. Ha kellett, félórával tovább maradtam, hogy ne adjak a panaszra okot. A kést háromszor is megéleztem, a pulykamellből a legpuhább ínrostokat is kivágtam, a csirkecombon nem maradhatott egy grammnyi háj, kiszedtem belőle a csontot, a porcogót, lehúztam a bőrét, a leveshez a legsoványabb szín-marhahúst válogattam, crecske zsír se cirmosította a húsvéti sonkát.

Ő sose volt olyan hanyatt-engedelmes, mint a pultra dobott csupasz csirke, ahogy tárta szét idomait. És hajigálni szerettem volna néha, megfogni, belevágni az ágyba, leejteni a padlóra, ahogy a piacon egymásnak dobáltuk a jó tízkilós kopasztott, lefejezett pulykákat, ide-oda csapdosott a hosszú nyakuk. Igen, a fejjel volt a baj, az talált ki mindig valami mást, mászkált követhetetlenül tekervényes utakon, s én sose voltam képes utolérni. Bár amikor a kettőnk esete hasonlítani kezdett az Esmeralda, Juanita, Sylvia és más egyéb című sorozatokra, akkor már a nehéz fejemmel én is gyanakodtam, hogy valami nincs rendjén. Egyszer annyira óvatlanok voltak, hogy a lépcsőházban akadtam össze Lajhárral. Olyan valóságos volt, mint amikor tévéfilmekben valakit ügyetlenül a díszletek közé montíroznak. Schogy se stimmelt a jelenléte, szinte lebegett

a pasas. Szuszogva mentegetődött, mint egy kisgyerek, a házban lakó rokonát emlegette, valami Kovácsot vagy Tóthot, a három lépcsőházban együttvéve mindkettőből akadt vagy három. Az asszony, akinek habogva elmeséltem a dolgot, aznap túl kedvesen viselkedett, frissen fürdött testével törleszkedni kezdett, úgyhogy már szaladtam is a kencémért, nehogy elröppenjen az értékes pillanat. (Ebből az illat-kúrából később bőrgyógyászati bajaim is lettek, pacsomagolhattam olajokkal, bűdös barna ragaccsal, valami iszapszerűséggel a pikkelyes, piros foltos karomat – lábamat.)

Az a képzetem támadt, hogy a főnök szaglászik utánam. De rossz nyomon indultam. S annál jobban rettegetem, mivel fogalmam se volt, mi lehet a célja. Az üzemi orvos azt mondta, üldöztetési mánia, járjak pszichológushoz. Hazafelé az utcánkban a fal mellett surrantam, nyakamat nyújtogattam, mint egy városba beszabadult nyest, és kétszer látni is véltem a metálszürke Opel-t, de mire a ház elé értem, elillant. Vele álmodtam, állítólag még ordítottam is közben.

Elszántam magam, hogy változtatok. Hogy felhagyok a szakmával, bárhogy szerettem a deszkákon csattogó bárdok néger zenéjét, ahogy felszabdalták a munkaidőt. Meg a rózsaszín kiskutyákhoz hasonló, nyúzott nyulakat, ezek szemüregüknél fogva lógtak a kampón, mikor már lehántották róluk a gereznát, hosszú fülestől és pamacs-farkastól, meg a négybe hasított lófejeket, ezekből készül a csencselő arabok kedvenc leveese, meg a bársonyos húst és az abból előkerülő kékes opálszín marha- és sertés-lábszárcsontokat. Egy egész tanyasi udvar vonult el előttem naponta a tőkén. A belsőségek mint a mélytengerekről szóló dokumentumműsorok: sok különleges állat pici helyen összezsúfolva. A szívek tintahalak, a májak medúzák, az alvadt vérlebenyek kész alga-telep és így tovább. A darálthús göndörödött, mint az ikra. Csuklómban a mérlegre dobott áru perdülése, ujjaim közt a zsírpapír érdekessége, fülem mögött a hentesceruza, mintha egy csontos ujj állandóan a hajamat akarná visszatűrni.

Jóba lettem az egyik kisöreggel a piacról, olyan csupa-ránc arca volt, egészen kicsire gyűrve, a halántékán pontosan látszottak a görcsös erek. Ha tehettem, segítettem kipakolni az oldalkocsis motorját, amivel minden hajnalban fölrepezített vidékről. Míg rakodtunk, elmesélte a kertjét, úgy, ahogy más egy történetet. Ha előkerült a retek, mindent megtudtam róla, pontosan elhelyezhettem az ágyás kis kockáját a bácsi kertjében, mint egy sakktáblán. Az uborkának, paradicsomnak, levezöldségnek, de még az almának, baracknak is megvolt a múltja. Mikor vetette, mennyi eső volt, mennyit kellett locsolni, árnyékolni, madarak ellen hálóval leborítani. Na, mondom az asszonynak a múlt kedden, szedjük ki most már, mert még jön rá egy eső, felhasadoznak. Mire ő: hagyd csak, nem lesz itt eső, de ha még egy ideig süti a nap, drágábban tudjuk adni. És aztán milyen igaza lett, tessék megnézni... Vagy éppen: hát nem megmondtam, rögtön rá nyakunkon az eső, csurig áztunk, ahogy szedtük, csapkodott a villám a határban, s mégis meghasadozott a fele, megrohadt, alig maradt valami. Lassan drágábbá van a termés, mint amennyit kapunk érte. De azért valahogy megélt az öreg, elkelt volna neki a segítség, mondta, sokan termelnek még szépet a faluban, lehetne alkudni velük, lehetne venni egy kis furgont, felhordani, ha valaki győzné. Őszre még teherautót is bé-

relnénk, fizetnénk egy-két embert, végigkiabálnánk a várost, hogy Krumplit, asszonyok!, olcsóbban tudnánk szebbet adni, mint a kóklerek, akik most járnak.

És ez lett volna a meglepetés, és nem tudtam, hogy hiába, mert ha sejtem, nem töröm magam, nem segítek még ebéd helyett is az öregnek, nem maradok ott délutánonként bepakolni az oldalkocsiba, nézni, hogy távolodik a trottyos vén motorján, fején fazékforma égszínkék sisakkal. De akkor már, azon a napon, tudod, amivel kezdtem, munka után, hullafáradtan a pultra támaszkodva gyűjtöttem az erőt. Hátra volt még az áru visszahordása, a takarítás vége, de sehogyse szántam rá magam, csak húztam, húztam. És a hátamra mintha nemcsak az aznap ölelgetett disznók, marhalábak zuhantak volna rá, de velük a feleségem is, púpnak, ahogy mondani szokás, és ő volt a legnagyobb súly. Mint egy egész teve. Vagy egy fél elefánt. Nem embernek való. Mert előző nap, mikor a munkából hazamentem, ott volt felforgatva a lakás, az asztalon egy cédu-la, hogy *Élmentem. Jó mulatást!* nyolc év után semmi több, még a keresztnévét se firkantotta alá, még azt se. És az ő képei nem voltak ott a falon, az ő vázái, az ő ruhái, az ő ékszerei, az ő edényei hiányoztak a szekrényekből. Összeszedte a cipőit, az illatszereit, a fogkefét, a fürdőruháját. Bepakolta a női magazinokat. Még a születésnapjára kapott likőrre is volt gondja. És elvitte a kis éjjeliszekrényt, meg a tükrös fésülködőasztalkát, amit az apjától kapott.

Én meg kibontottam egy hideg sört, aztán nemcsak egyet, még a cipőmet se vettem le, bámultam tehetetlenül a tévét. És amikor éjszaka kikapcsoltam, mert már csak a tévébogarak mászkáltak a képernyőn, akkor láttam meg az órát, a csupakróm, gusztus-talan férfiorát, amely annyit táncolt már a szemem előtt, míg a gazdája öntötte ránk a szidalmakat. Biztos a bútor-cipeléshez vehette le, gondoltam rögtön. És örülni kezdtem, és szép lassan kiballagtam a konyhába, kivettem a nagy vágódeszkát az asztalra, és már emeltem a húsklopfolót, de aztán elszomorodtam, le is eresztettem a kezemet. Nejlonzacszkóba göngyöltem az órát, becsúsztattam a bőrkabátom belső zsebébe, mert hát minek, minek úgyis mindegy már. És sokáig forgolódtam az ágyban, kicsattogtam a hűtőhöz egy utolsó sörért, de már elfogyott. És aztán még éjszaka is felriadtam, tapogatóztam a paplanok közt, minden újra az eszembe jutott, rohantam az előszobába, kitapogattam a kabátot, a konyhában elő a vágódeszkát, a klopfolót, és vertem, vertem, nem tudom meddig, csak azt, hogy lentről valaki egyszer csak felkopogott a partvissal. Akkor mintha elválták volna, a vasdarabkákat besöpörtem egy új zacskóba, a régiek a cafatjait kidobtam, elpakoltam a kis csomagot vissza a belső zsebbe.

És aznap már úgy mentem munkába, hogy mindent láttam világosan. A kávészü-netben Ferivel, aki okos ember, megírtuk a felmondólevelem, igaz, ő igyekezett lebeszélni. Ebéd helyett kiszaladtam a kisöreghez, mondtam, minden rendben, papa, holnaptól jövök. A főnök nem volt benn egész nap, az iroda kulcsa a zárban, elfordítottam, bementem, a papírt az asztalra tettem, rá az alig felismerhetőre klopfolt óra zacskós maradványait.

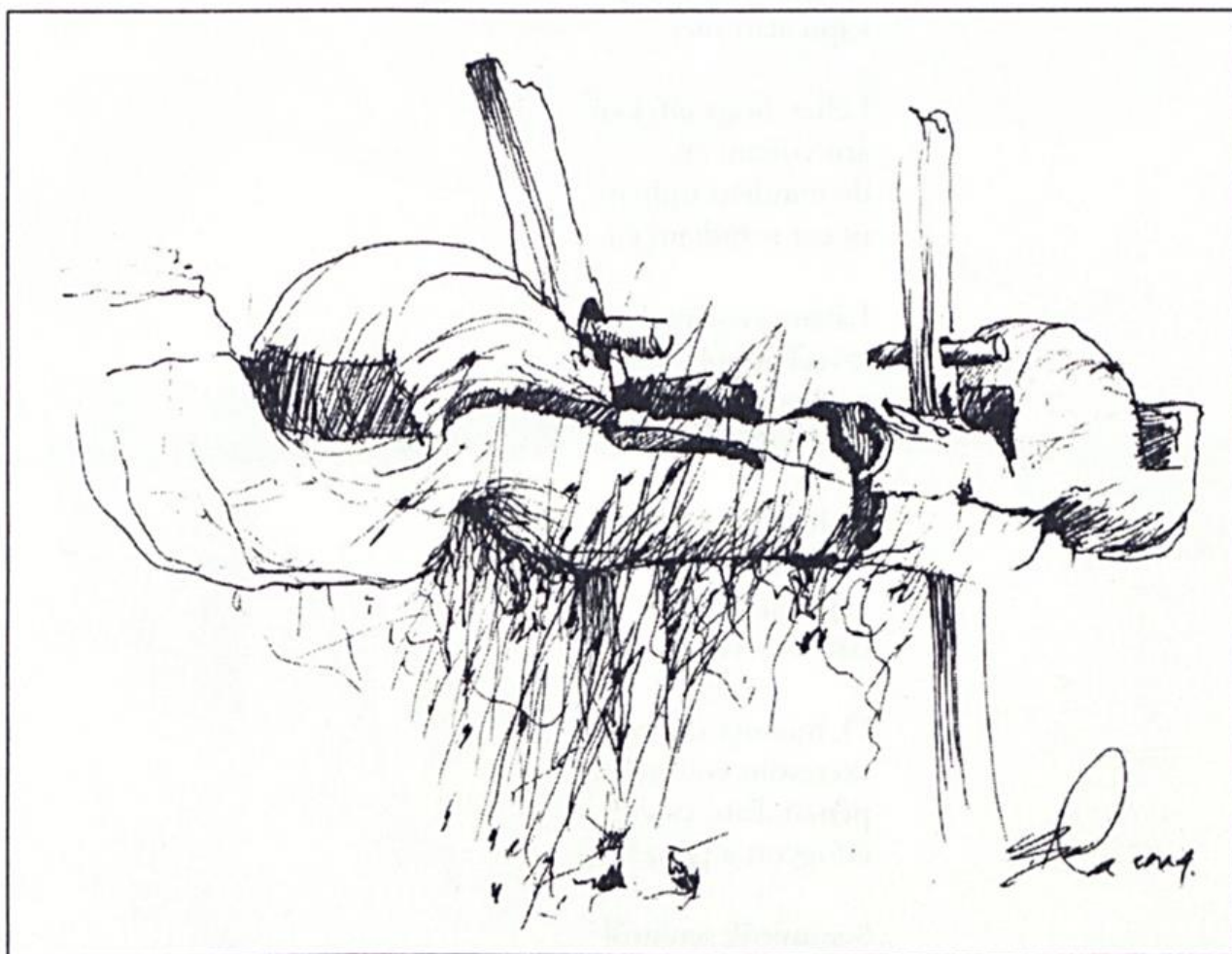
És vissza a pulthoz, és így álltam ott délután, ahogy mondtam, és akkor jött az a fi-gura. Szakadt kis ember volt, középkorú, viaszos arcú, a kinti világosságról beérve hu-

nyorgott. Aztán hozzászókkott a neonfényhez, de még akkor is hunyorgott. Valami szembaja vagy tikkje lehetett. határozatlanul megállt, pont az én pultom előtt, rámutatott valamire, fogalmam sincs mire, és két-három szót makogott. Engem nem kell féltetni, felkaptam a megmaradt, kétkilós sertéscomb-darabot, körbeforgattam, papírba csavartam, s dobtam is fel a mérlegre. A pasas zavarodottan bólintott, nem vagyok meggyőződve, hogy ezt akarta, de nem tiltakozott, a csomagot a válláról lekerült hátszáka csúsztatta. Több se kellett, belelendültem, egy kis levesthús, két-három farhát, kisütni való friss, ropogós szárnyacskák, nézze csak, egészen zsenge, az ürge hümmögött, oké, ha hümmögsz, tovább, és eladtam neki mindent, mindent, ami csak maradt, egyetlen zsíros szelet karaj árválkodott a pultom szögletében, azt már nem volt pofám rászógni. És ki is fizette, pedig titokban éltem, kereket ne oldjon, nem sok pénz nézett ki belőle. Ehhez képest egész köteleg bankjegyet emelt ki a tárcából, leszámolta pontosan, még rá is hagyott, aztán megint motyogott valamit, talán köszönt, talán szitkozódott, és jelentéktelen, csoszogó léptekkel kikacsázott a fedett csarnokból. Néztem, ahogy a ferdén lógó hátizsák lentebbi csücskén csepegni kezd a vér, ráfröccsen a sarkára, a nadrágja szárára, a padlón kipettyezi az útját.

És ekkor éreztem úgy, hogy megszabadultam, hogy a pulton heverő tízkilónyi súlyfelesleg énrólam ment le, újra sovány vagyok, mint katonakoromban, és nem tapad több vér a kezemhez. Nem érdekelt, hogy ki volt ez a fura pali, a lényeg, hogy jött és megmentett. A zsíros karajt belevágtam a főnök kutyájának gyűjtött egyvelegbe, csak úgy csattant. Éppen mindenki locsolt. Én is nekiálltam, a slaggal vastag sugárban úsztattam a kövezetet, előblögettem a rekeszeket. A hús- és bőrdarabkák, csontszilánkok kavargva igyekeztek a lefolyóba. És ragyogott minden, és jött a főnök sápadtan, levegő után kapkodva, azt hitte, a szétvert óra hadüzenet, pedig csak búcsúpuszinak szántam. Kérdezte, hol a hús, visszapakoltam-e, és mondtam neki szótagolva, hogy nem, mindent eladtam, mindent, csak hogy érezze, kivel szúrt ki, kit üldözött el. A szája széle remegett, nem is mert egyedül maradni, a háta mögé intette valamelyik havert, mintha bizony én kavartam volna meg itt a dolgokat. Áadtam a kasszát, a listát a felvett húsokról, követeltem, hogy számolja át azonnal, amit meg is tett, de folyton elrontotta, még sosem láttam ilyen rosszul számolni. Vagy ötször újrakezdte, rászóltam, ne húzza már az időt, sietek, kivettem a kezéből, szóltam neki, hogy figyeljen, a többieknek is, hogy figyeljenek, mert addigra odagyültek mind. És szépen, kristálytisztán leszámoltam neki még a borraivalót is, nem tartottam meg, tegye csak el, jól jöhet még, ha nősz, mondtam.

Hipp-hopp megszabadultam mindentől, eladtam a lakást, megvettem a furgont meg a düledező vályogházat a kisöregék mellett, láttad te is, mi lett belőle, most már bárki megnézheti. Ott árultunk, ugyanazon a piacon, és ebédutájban mindig magára hagytam az öreget, fogtam egyetlen, egyetlenegy paradicsomot, pirostat, mint a vér, fényesre törülgettem a kabáthajtókámmal, odasétáltam a fedett csarnokhoz, ettem a paradicsomot. Ha nem volt vevő, beszélgettem a régi haverokkal, ha volt, akkor csak támaszkodtam a pultnak. Néha kértem tíz-húsz deka ezt-azt, például töpörtyőt az öregnek, nagyon örült neki, befalta a fogatlan szájával. A fiúk kiszolgáltak, nem engedtek fizetni,

ne hülyéskedj, mondták. Néha vittem nekik hideg üdítőt, sört, ásványvizet cserébe. A Lajhár sunnyogott, menekült, ha meglátott, ki se merté dugni az orrát az irodából, ha mégis találkoztunk, a kezemben lévő paradicsomot bámulta megbabonázva. Végigmértem a hájas, szőrös dögöt, fuj, gondoltam, te kellettél neki, persze, neked nincs munkaszagod, csak az arcszesz meg a whisky meg a papír szaga, a hájas, puha test párája. De nem dühödtem be, leállítottam magam. Egy idő után a srácok kértek, ne jöjjenek többet, legalább amikor a főnök itt van, megállapodhatunk valami jelben. Mert ők szívesen látnak, de utána mindig ordibál, dühöng kivörösödve, rajtuk csattan az ostor. Oké, mondtam, gyerekek, dobjatok ki, de magamtól egy lépést se, vevő vagyok itt, fizetek, ha kell, mint bárki más. Be is jártam, míg csak Lajhár el nem helyeztette magát. Feri lett a főnök, behívott az irodára, kínált whiskyvel, ígért fűt-fát, mondtam, ne haragudj, ennek a történetnek vége.

Bakos Ferenc linómetszete